

Бабабекова
Бахтияровна
преподаватель
"Экономика",
Университет прикладных наук
(UTAS)

Гулчехра
старший
кафедры
Ташкентский

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОСНОВ СИСТЕМЫ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация В статье анализируются организационно-экономические основы внедрения цифровых технологий в систему предоставления туристических услуг. Представлены предложения по повышению качества обслуживания, эффективному управлению и формированию устойчивой системы на основе инновационных технологий в условиях цифровой трансформации.

Ключевые слова: *цифровые технологии, туризм, предоставление услуг, организационный механизм, экономические основы, инновации.*

Bababekova
Bakhtiyarovna - Senior Lecturer -
Department of "Economics,"
Tashkent University of Applied
Sciences (UTAS)

Gulchekhra

IMPROVEMENT OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FOUNDATIONS OF THE SYSTEM OF PROVIDING TOURISM SERVICES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES

Abstract: This article analyzes the organizational and economic foundations for implementing digital technologies in the tourism service delivery system. It presents proposals for improving service quality, enhancing management efficiency, and establishing a sustainable system through innovative digital transformation.

Keywords: digital technologies, tourism, service delivery, organizational mechanism, economic foundations, innovation.

Bababekova
Baxtiyarovna. - Toshkent Amaliy
fanlar universiteti (UTAS)
"Iqtisodiyot" kafedrasida katta
o'qituvchisi

Gulchehra

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZM XIZMATLARI KO'RSATISH TIZIMINING TASHKILIY-IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm xizmatlarini ko'rsatish tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning tashkiliy va iqtisodiy asoslari tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya vositasida xizmat sifatini oshirish, boshqaruvni samarali tashkil etish, mavjud muammolarni bartaraf etish va innovatsion texnologiyalar asosida barqaror tizim yaratish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, turizm, xizmat ko'rsatish, tashkiliy mexanizm, iqtisodiy asoslar, innovatsiya.

Global raqobat va texnologik taraqqiyot sharoitida turizm xizmatlarini ko'rsatish tizimini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Bu jarayon nafaqat texnik yangilanishni, balki butun boshqaruv va iqtisodiy munosabatlar tizimining qayta tashkil etilishini ham taqozo etadi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etgan davlatlar turizm xizmatlarining sifatini oshirishda katta natijalarga erishmoqda[3] [5].

2024-yil yakuniga ko'ra, **O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi** ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatimizga **6,6 milliondan** ortiq xorijiy sayyoh tashrif buyurgan va ularning **70%** ga yaqini onlayn bronlash va raqamli xizmatlardan foydalangan. Bu ko'rsatkich **2021-yilga** nisbatan **2,4** barobar o'sishni anglatadi [1].

Turizm sohasida raqamli transformatsiyaning dolzarbligi. Raqamli texnologiyalar bugungi kunda turizm sohasining har bir bo'g'iniga kirib bormoqda. Jumladan: ular quyidagi yo'nalishlarda olib borilmoqda.

- *Sayohatlarni onlayn bron qilish;*
- *Raqamli xaritalar, audio gidlar va mobil ilovalar;*
- *Sun'iy intellektga asoslangan mehmonxona va transport xizmati boshqaruvi;*
- *Big Data orqali sayyohlar ehtiyojlarini oldindan bashorat qilish* [6] [8].

Bunday texnologiyalar nafaqat xizmat sifati, balki xarajatlarni optimallashtirish va samaradorlikni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, turizm

tashkilotlari uchun marketing, mijozlar bilan aloqa va statistik tahlillarni olib borishda ham yangi imkoniyatlar ochilmoqda[4] [7].

Hozirgi kunda mamlakatimizda turizm sohasini yanada rivojlantirish hamda uning istiqbolini ta'minlashda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish zarurati zaruriyati yuzaga kelmoqda. Bizning nazarimizda turizm xizmatlarini raqamlashtirishda samaradorlikni ta'minlash uchun quyidagi tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlarga e'tiborimizni qaratishimiz hamda ularni takomillashtirishimiz zarur:

Tashkiliy mexanizmlar:

Raqamli boshqaruv platformalarini joriy etish;

Onlayn xizmatlar uchun yagona davlat portali yaratish;

Turizm obyektlarini raqamli xaritaga kiritish;

Xodimlarning raqamli savodxonligini oshirish bo'yicha tizimli o'quv kurslari.

Iqtisodiy mexanizmlar:

Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish uchun grant va subsidiya tizimlarini kengaytirish;

Soliq imtiyozlari va preferensiyalar berish;

Davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilmani rivojlantirish;

Elektron to'lov tizimlarini qo'llab-quvvatlash.

Amaliy holat: raqamlashtirish vositalari va samaralari

O'zbekiston turizm sohasida bir qator raqamli platformalarni joriy qilmoqda. Jumladan:

E-Mehmonxona — mehmonxonalarni avtomatlashtirilgan ro'yxatga olish tizimi;

TravelID — xorijiy sayyohlar uchun onlayn ro'yxatdan o'tish va xizmatlar to'plami;

Uzbekistan.travel portali — davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan yagona turizm axborot markazi;

Sayohatchi ilovasi — sayyohlar uchun onlayn gidlik va xavfsizlik xizmati.

Ushbu vositalar xizmat ko'rsatish tezligini **40%** ga, ma'lumotlar aniqligini esa **60%** ga oshirganligi qayd etilgan [2].

Muammolar va to'siqlar : Turizm xizmatlarini raqamlashtirishda bir qator muammolar mavjud:

Infratuzilmaning yetarli emasligi: ayniqsa chekka hududlarda internet sifati va raqamli texnologiyalar mavjudligi past.

Kadrlar malakasining pastligi: xizmat ko'rsatuvchi xodimlar raqamli platformalardan foydalanishda qiynalmoqda.

Axborot xavfsizligi: turistlar ma'lumotlari himoyasiz qolmoqda, bu esa ishonchga salbiy ta'sir qilishi mumkin.

Qonunchilikdagi bo'shliqlar: raqamli turizm xizmatlarini tartibga soluvchi huquqiy-me'yoriy baza yetarlicha ishlab chiqilmagan.

Bizning nazarimizda mamlakatimizda raqamli texnologiyalardan masarali foydalanish asosida turizm xizmatlari ko'rsatish tizimining tashkiliy-iqtisodiy masalalarini takomillashtirishda quyidagi chora-tadbirlar raqamli transformatsiyani jadallashtirishga yordam beradi:

Milliy raqamli turizm strategiyasini ishlab chiqish;

Kadrlar tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini yaratish;

Raqamli texnologiyalarni sertifikatlashtirish va audit qilish tizimini joriy etish;

Raqamli xizmatlarni yagona integratsiyalashgan platformaga birlashtirish;

Xususiy sektor bilan hamkorlikni mustahkamlash.

Turizm sohasining raqamli transformatsiyasi O'zbekiston iqtisodiyotining diversifikatsiyasi, zamonaviy xizmatlar sektorining rivojlanishi va global bozorda raqobatbardosh imijining shakllanishida muhim o'rin tutadi. Bugungi tezkor raqamli rivojlanish sharoitida turizm xizmatlarini raqamlashtirish faqat texnologik yangilik emas, balki butun boshqaruv, iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlarning qayta shakllanishini taqozo etadi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali xizmatlar sifati oshadi, mijozlarga ko'rsatiladigan xizmatlar tezkor va shaffof bo'ladi, turizm tashkilotlari esa o'z

faoliyatlarini yanada samarali rejalashtira oladi. Masalan, onlayn bronlash tizimlari, mobil ilovalar, raqamli to'lovlar, sun'iy intellektga asoslangan takliflar va virtual gidlik xizmatlari nafaqat sayyohlarga qulaylik yaratadi, balki milliy iqtisodiyotga ham qo'shimcha qiymat olib kiradi.

Shuningdek, raqamli transformatsiya xizmat ko'rsatish sohasida ishchi kuchining raqamli kompetensiyalarini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va axborot asrining talablariga mos yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi. Bu esa uzoq muddatli istiqbolda mamlakatning innovatsion rivojlanishiga zamin yaratadi [6] [8].

Biroq, bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun tizimli yondashuv zarur. Jumladan, milliy raqamli turizm strategiyasini ishlab chiqish, mavjud infratuzilmani takomillashtirish, raqamli savodxonlikni oshirish va raqamli xizmatlarni tartibga soluvchi qonunchilikni mukammallashtirish asosiy yo'nalishlardan biri bo'lishi lozim. Ayniqsa, chekka hududlarda internet infratuzilmasi va texnik jihozlarning yetarli darajada rivojlanmaganligi, raqamli xavfsizlik muammolari va kadrlar malakasining pastligi mavjud to'siqlardan hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi (2024). Yillik turizm statistikasi.
- 2.UNWTO (2023). Digital Tourism Development: Global Trends and Insights.
- 3.OECD (2022). Tourism Trends and Policies: Digitalization Chapter.
- 4.Rustamov, B. (2023). O'zbekistonda raqamli turizm xizmatlarini rivojlantirish yo'llari.
- 5.Shkuro, D. A. (2021). Organizational Mechanisms of Digital Economy in Tourism Sector.
- 6.World Bank (2022). Digital Tourism for Development in Emerging Economies.

- 7.Karakulov, S. (2023). Innovatsion turizm va raqamli boshqaruv.
- 8.Buhalis, D. (2020). Technology and Smart Tourism: Strategic Directions.